

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN DÜŞÜNCE DÜNYASI

Mâtürîdilik, İslam dünyasında akıl ile vahiy arasında kurduğu denge ve metodolojik derinliğiyle dikkat çeken bir itikadî ekol olarak öne çıkmaktadır. Bu eser, Mâtürîdî'nin 10. yüzyılda şekillendirdiği teolojik ilkelerden hareketle, bu mirasın tarihsel süreçteki etkilerini ve günümüzdeki önemini ele almaktadır. Alanında uzman akademisyenlerin katkılarıyla hazırlanan bu çalışma, hem tarihsel bağlamda Mâtürîdî düşüncesinin gelişimini hem de modern dönemdeki entelektüel sorunlarla olan ilişkisini incelemektedir.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN
DÜŞÜNCE DÜNYASI

Editörler
Prof. Dr. Ali Yıldız Musahan
Dr. Mustafa Karatay

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN DÜŞÜNCE DÜNYASI

Editörler:

Prof. Dr. Ali Yıldız MUSAHAN
Dr. Mustafa KARATAY

Geçmişten Günümüze İmâm Mâtürîdî'nin Düşünce Dünyası

Editörler:

Prof. Dr. Ali Yıldız MUSAHAN
Dr. Üyesi Mustafa KARATAY

Genel Yayın Yönetmeni:

Mustafa ÇALIŞKAN

KİTAP DÜNYASI YAYINLARI

Yayın No: 775

Bu eserin tüm yayın hakları saklıdır. Yayınevinin/Yazarın izni olmadan eserin herhangi bir bölümü yeniden basılamayacağı gibi, kayıt, fotokopi ve bilgi depolama da dahil elektronik ya da mekanik yöntemle yeniden çoğaltılıp dağıtılması yasaktır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 51889

ISBN 978-625-5980-44-1

Kapak Tasarım: DiZGi **MIZANPAJ**.COM

Baskı Öncesi Hazırlık: **Mehmet ATEŞ**
meh_ates@hotmail.com

Baskı, Cilt:

Fotokopi 99

Fevzi Çakmak Mh. 10742 Sk. No: 13/1
Karatay/KONYA
Sertifika No: 76711

Aralık 2024 / İstanbul

Kitap Dünyası Yayınları

Alayköşkü Cad. Küçük Sk. Civan Han No. 6/D:4
Cağaloğlu – İSTANBUL
Tel: 0212 514 93 05

www.kitapdunyasi.com.tr
bilgikitapdunyasi@gmail.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
İÇİNDEKİLER.....	5
Mâtürîdî Kalam and Its Reflections in Modern Period - theological metaphysics, theological anthropology and theology of culture -.....	7
<i>Şaban Ali DÜZGÜN</i>	
Mâtürîdî'nin Görüşleri Ekseninde Sağlıklı Toplumun Karakteristik Özellikleri.....	17
<i>Emine ÖĞÜK</i>	
İmam Mâtürîdî'nin Bilime Katkıları	33
<i>Ahmet AK</i>	
İmam Mâtürîdî'ye Nispet Edilen Bir Risâle'nin Ona Aidiyet Sorunu	51
<i>Sabri YILMAZ - Meral GEZEN</i>	
İmam Mâtürîdî'nin Hidayet Anlayışı ve Günümüz Açısından Değeri	61
<i>Harun ÇAĞLAYAN</i>	
Rasyonel Düşüncenin İslam Teolojisindeki Etkileri: İmam Mâtürîdî Örneği.....	73
<i>Recep ÖNAL</i>	
Mâtürîdî'nin Hikmet Anlayışı ve Günümüz İnanç Problemlerinin Çözümüne Katkısı	99
<i>Hulusi ARSLAN</i>	
Çok Yönlü Bir Matürîdî Şarihi Olarak Teftâzânî ve Matürîdîliğe Katkısı	115
<i>Mahmut ÇINAR</i>	
İmam Mâtürîdî'nin Polemikleri: Kişiler, Mezhepler ve Dinler	141
<i>Mustafa ÜNVERDİ - Mahmud NEFİSE - Osama ZUAİTER</i>	

Müslüman Bilim Adamlarından Mâtürîdî'ye Göre Âlemin Yaratılmışlığının Delilleri.....	169
<i>Selim ÖZARSLAN</i>	
Mâtürîdî'de Tanrı ve Ahlak	181
<i>Kılıç Aslan MAVİL</i>	
Mâtürîdî'nin Mu'tezile Eleştirisi: Ma'dûmun Şeyiyyeti Bağlamında Bir Değerlendirme	207
<i>Metin YILDIZ</i>	
Tarihsel Süreçte Meşhur Olmuş Mâtürîdî Âlimlerin Mâtürîdîliğe Katkıları (Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'den (IV./X. asır) Menkûbers b. Yalınkılıç'a kadarki (VII./XIII. asır) dönem)	221
<i>Mustafa AKMAN</i>	
İmam Mâtürîdî'nin Sahabe Anlayışı.....	253
<i>Mustafa BOZKURT</i>	
Mâtürîdî'nin Deistik (İlhad) İddialara Karşı Nübüvvet Savunusu.....	265
<i>Aslı MENEKŞE</i>	
Günümüz Çatışmalarına Mâtürîdî'nin Adalet ve İnsan Hakları Yaklaşımıyla Çözüm Arayışları	273
<i>Sibel KULAK - Yakup HAFIZOĞLU</i>	
İmam Mâtürîdî'ye Göre İmanın Mahiyeti.....	313
<i>Musa Berk AVŞAR</i>	

Rasyonel Düşüncenin İslam Teolojisindeki Etkileri: İmam Mâtürîdî Örneği

Recep ÖNAL*

Giriş

M. VII. asrın sonlarından itibaren İslâm'ın farklı coğrafyalara yayılmasıyla Müslümanlar farklı din, inanç ve kültür mensuplarıyla karşılaşmışlar, onlarla birlikte iç içe yaşamak durumunda kalmışlardır. İslâm dışı din ve inanç mensuplarının Müslüman toplumun içinde yer alması dinî, itikadî ve ameli alanlarda çeşitli problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Müslüman âlimler bu problemler karşısında çözüm arayışı içinde olmuşlardır. Ayrıca gayr-ı Müslimler tarafından İslam'a yöneltilen eleştiri ve itirazlarına cevap vermeye, İslam'ın yayıldığı bölgelerde yaşayan farklı din mensuplarına İslâm'ı tebliğ etmeye gayret etmişlerdir. Bu süreçte Müslüman âlimler gerek üretilen çözümlerde ve yapılan fikrî mücadelelerde gerekse dinîni anlaşılması ve yorumlanmasında özellikle re'y ve içtihattan yararlanıp yararlanmama hususunda birbirinden farklı görüşler, yaklaşımlar ve yöntemler ortaya koyarak, kendilerine has sistemler geliştirmişlerdir.¹ Bu durum İslam düşüncesinde genel olarak nakli ön plana çıkaran Ashabu'l-Hadis (Ehl-i Hadis) ve akli ön plan çıkaran Ashabu'r-Rey (Ehl-i Re'y) şeklinde iki farklı ekolün teşekkül etmesine zemin hazırlamıştır.²

Hadis taraftarları anlamına gelen "Ehl-i Hadis" terkibi sünneti merkeze alan gelenekçi bir din anlayışını temsil edenlerin müşterek adı olarak kulla-

* Prof. Dr. Giresun Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, onal1975@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2571-9949>.

¹ İlyas Çelebi, "İlk Kelâm Tartışmaları ve İnanç Grupları", *Kelâm El Kitabı*, ed. Şaban Ali Düzgün (Ankara: Grafiker Yayınları, 2012), 59; Ferhat Koca, *İslam Düşüncesinde Selefîlik* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2016), 12-13.

² Muhammed Abdülkerim eş-Şehristânî, *el-Milel ve'n-nihal*, nşr. Fehmi Muhammed (Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.), 1/217.